

Vlaams
Parlement

ingediend op **1265** (2016-2017) – Nr. 1
6 september 2017 (2016-2017)

Advies

van de Vlaamse Toezichtcommissie
voor het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer

over het verzoekschrift
over de aanpassing van het Gemeentedecreet
en de digitalisering van het burgerinitiatief
en het verzoekschrift

De heer Jan Peumans
Voorzitter van het Vlaams Parlement
Vlaams Parlement
1011 BRUSSEL

**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke
gegevensverkeer**

Boudewijnlaan 30, bus 47, 1000 Brussel
Tel. 02 553 50 47 - Fax 02 553 55 42

uw bericht van 21/06/2017	uw kenmerk Dec/mlb/210617.00&	ons kenmerk VTC/M/2017/02	bijlagen /
vragen naar / e-mail Anne Teughels toezichtcommissie@vlaanderen.be	telefoonnummer 02 553 20 85	datum	

Betreft: Advies inzake de digitalisering van het burgerinitiatief en het verzoekschrift aan het Vlaams Parlement

Mijnheer de voorzitter,

Als antwoord op uw adviesvraag vindt u hierbij het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC").

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Het betreft de vraag die u als voorzitter van het Vlaams Parlement per brief van 21 juni 2017 heeft gesteld aan de VTC om een advies te geven over het de digitalisering van het burgerinitiatief en het verzoekschrift aan het Vlaams Parlement door meer dan 15.000 personen.
2. De vraag wordt meer precies als volgt geformuleerd:
"bestaan er decretale en wettelijke bezwaren, ook op het vlak van de bescherming van privacy, tegen het invoeren van een digitale procedure voor het verzamelen van handtekeningen voor het gemeentelijk burgerinitiatief of voor verzoekschriften aan het Vlaams Parlement?"
3. De VTC onderzoekt de procedure van de gemeentelijke volksraadpleging en het groepsverzoekschrift aan het Vlaams Parlement omdat voornamelijk die twee procedures ter sprake komen in de vraagstelling, de begeleidende documenten en het gevoerde overleg met de diensten van het Vlaams Parlement op 6 juli 2017. Voor de andere vormen van het burgerinitiatief zoals opgenomen in het gemeentedecreet en voor de provinciale volksraadpleging zullen mutatis mutandis dezelfde overwegingen gelden.

Het advies wordt gevraagd binnen de termijn van 60 dagen. Bij het overleg met de diensten van het Vlaams Parlement werd aangegeven dat deze termijn slechts richtinggevend was.

4. Er is nog geen behoefteanalyse gebeurd door het Vlaams Parlement, zodat de VTC zich niet kan uitspreken over de concrete verwerking.

II. TOEPASSELIJKE WETGEVING

- van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (Privacywet - hierna: “WVP”) (waar het interessant lijkt wordt ook naar artikelen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verwezen. Meer uitleg over de verordening onder punt V)
- het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: “het e-govdecreet”):
 - artikel 11: advies VTC in kader van e-govdecreet;
 - artikel 9: veiligheidsconsulent;
 - artikel 6: verplichtingen voor de instanties¹
- het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de veiligheidsconsulenten, vermeld in artikel 9 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer;

III. CONTEXT VAN DE ADVIESVRAAG

A. Aanleiding tot de adviesvraag

5. Het Vlaams Parlement vraagt het advies in het kader van de behandeling van een verzoekschrift van 19 februari 2017 “over aanpassing van het Gemeentedecreet en digitalisering van het burgerinitiatief en het verzoekschrift” en de bespreking ervan in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting op 20 juni 2017.

6. De indieners van het verzoekschrift vragen dat de burgers vrij kunnen kiezen om de nodige handtekeningen op papier dan wel digitaal op te halen.

¹ “Art. 6. § 1. De instanties zijn in ieder geval verplicht :

1° persoonsgegevens te verwerken overeenkomstig de privacywet;

2° bij iedere nieuwe toepassing van het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer vooraf adequate technische en organisatorische maatregelen in te bouwen voor de naleving van de privacywet;

3° op elk moment te waken over de kwaliteit en de veiligheid van gegevens en alle maatregelen te treffen om een perfecte bewaring van persoonsgegevens te garanderen;

4° de toezichtcommissie te ondersteunen bij de vervulling van haar opdrachten;

5° de toezichtcommissie informatie te verstrekken en inzage in alle dossiers en informatieverwerkende systemen te verschaffen telkens als ze daarom vraagt.”

B. Beschrijving van de bestaande procedures:

B.1. gemeentelijke volksraadpleging

Art. 205. De gemeenteraad kan, op eigen initiatief of op verzoek van de inwoners van de gemeente, beslissen om de inwoners te raadplegen over de aangelegenheden, bedoeld in artikel 2, eerste lid.

Het initiatief dat uitgaat van de inwoners van de gemeente moet worden gesteund door ten minste :

1° 20 % van de inwoners in gemeenten met minder dan 15.000 inwoners;

2° 3000 inwoners in gemeenten met minstens 15.000 inwoners en minder dan 30.000 inwoners;

3° 10 % van de inwoners in gemeenten met minstens 30.000 inwoners.

Art. 206. Elk verzoek tot het houden van een raadpleging op initiatief van de inwoners van de gemeente wordt met **een aangetekende brief** gericht aan het college van burgemeester en schepenen.

Bij het verzoek worden **een gemotiveerde nota gevoegd en de stukken** die de gemeenteraad kunnen voorlichten.

Art. 207. Het verzoek is alleen ontvankelijk als het wordt ingediend door middel van een formulier, afgegeven door de gemeente, en als het, buiten de naam van de gemeente en de tekst van artikel 196 van het Strafwetboek², de volgende vermeldingen bevat:

1° de vraag of vragen waarop de voorgenomen raadpleging betrekking heeft;

2° de naam, voornamen, geboortedatum en woonplaats van iedereen die het verzoekschrift heeft ondertekend;

3° de naam, voornamen, geboortedatum en woonplaats van de personen die het initiatief nemen tot de raadpleging.

De Vlaamse Regering stelt het model van het formulier, vermeld in het eerste lid, vast."

7. De diensten van het Vlaams Parlement gaan ervan uit dat het invoeren van een digitale procedure voor de indiening van een verzoek tot gemeentelijke volksraadpleging een wijziging vereist van artikel 207 van het Gemeentedecreet. Het lijkt de VTC dat het eerder de vereiste van een aangetekende brief uit artikel 206 is, die moet aangepast worden³.

8. In het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 tot vaststelling van het model van het formulier houdende het verzoek tot organisatie van een volksraadpleging wordt immers gepreciseerd wat moet ondertekend worden:

"Art. 4. Het model van het formulier, vermeld in artikel 1, 2 en 3, bestaat uit twee delen: het verzoekschrift en de petitielijst. Het is voldoende dat aan de bevolking alleen de petitielijst wordt aangeboden ter ondertekening."

9. Hoe moet ondertekend worden werd dus niet expliciet bepaald. Dit lijkt vrij zolang het model van het formulier gerespecteerd wordt.

10. De ontvankelijkheidsvoorwaarden zijn (nu) dus:

- gebruik formulier, volgens model Vlaamse Regering, door de gemeente afgegeven;
- de petitielijst moet ondertekend zijn;
- de vraag of vragen moeten vermeld zijn;
- over de aangelegenheden, bedoeld in artikel 2, eerste lid, gemeentedecreet⁴ (aangelegenheden van gemeentelijk belang);

² *"Art. 196. Met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar worden gestraft de andere personen die in authentieke en openbare geschriften valsheid plegen en alle personen die in handels- of bankgeschriften of in private geschriften valsheid plegen, Hetzij door valse handtekeningen, Hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen, Hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of achteraf in de akten in te voegen, Hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akten ten doel hadden op te nemen of vast te stellen."*

³ Alhoewel, deze voorwaarde zou ook kunnen behouden blijven als alleen het ondertekenen van de petitielijst geïnformatiseerd wordt.

⁴ *"Art. 2. De gemeenten beogen om op het lokale niveau bij te dragen tot het welzijn van de burgers en tot de duurzame ontwikkeling van het gemeentelijk gebied. Overeenkomstig artikel 41 van de Grondwet zijn ze bevoegd voor de aangelegenheden van gemeentelijk belang voor de verwezenlijking waarvan ze alle initiatieven kunnen nemen."*

- de naam, voornamen, geboortedatum en woonplaats van ondertekenaars en initiatiefnemers zijn vereist;
- aangetekende brief (niet op straffe van onontvankelijkheid).

11. De verplichting om een volksraadpleging te organiseren hangt af van het aantal geldige handtekeningen. Het gemeentedecreet bepaalt hoe het onderzoek moet gebeuren:

12. *"Art. 208. Na ontvangst van het verzoek onderzoekt het college van burgemeester en schepenen of het verzoek gesteund is door een voldoende aantal geldige handtekeningen.*

Naar aanleiding van dat onderzoek schrapt het college van burgemeester en schepenen :

1° de dubbele handtekeningen;

2° de handtekeningen van de personen die niet voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 209;

3° de handtekeningen van de personen voor wie de verschaftte gegevens ontoereikend zijn om toetsing van hun identiteit mogelijk te maken.

De controle wordt beëindigd als het aantal geldige handtekeningen is bereikt. In dat geval organiseert de gemeenteraad een volksraadpleging.

13. Het aantal handtekeningen wordt in artikel 205 bepaald door quota per aantal inwoners.

14. De voorwaarden waaraan de inwoners moeten voldoen om een verzoek in te dienen of eraan deel te nemen, worden vermeld in artikel 209:

Art. 209. § 1. Een persoon kan verzoeken om een volksraadpleging of eraan deelnemen als hij :

1° in het bevolkingsregister van de gemeente ingeschreven of vermeld is;

2° de volle leeftijd van zestien jaar heeft bereikt;

3° niet het voorwerp uitmaakt van een veroordeling of beslissing die voor een gemeenteraadskiezer de uitsluiting of schorsing van het kiesrecht meebrengt."

15. Er is een mogelijkheid om volmacht te geven aan iemand die aan dezelfde voorwaarden voldoet.

B.2. verzoekschriften aan het Vlaams Parlement

16. Artikel 4 van het decreet van 6 juli 2001 houdende nadere regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen, bepaalt dat de eerste ondertekenaar van een verzoekschrift dat ingediend wordt door ten minste vijftienduizend verzoekers (...) het recht heeft gehoord te worden (volgens een vorige regeling was dit onbeperkt voor de indiener of de eerste ondertekenaar).

17. Het Reglement van het Vlaams Parlement voorziet in artikel 101, punt 5 een specifieke procedure voor verzoekschriften die door meer dan 15.000 personen ondertekend zijn, die er op neer komt dat dergelijk verzoekschrift ten gronde moet worden behandeld door de Commissie naar dewelke het verzoekschrift is verwezen.

18. Het verschil tussen het al dan niet behalen van die grens betreft ook enkel de verplichting om het verzoek ten gronde te behandelen. Behandeling kan ook onder die grens.

19. Het reglement bepaalt echter niet op welke wijze deze handtekeningen moeten worden verzameld. Tot nu toe werden de handtekeningen bij dergelijke verzoekschriften schriftelijk ingediend bij het Vlaams Parlement.

20. Het Vlaams Parlement geeft aan dat het zelf een reglementswijziging kan goedkeuren, die een digitale procedure voor de indiening van een verzoekschrift met meer dan 15.000 ondertekenaars mogelijk maakt.

21. De VTC wijst er op dat men moeilijk alleen het digitaal indienen vanaf 15.000 ondertekenaars kan organiseren aangezien op voorhand niet geweten is of die grens bereikt wordt, tenminste als men de ondertekening organiseert op een platform bij het Vlaams Parlement (en niet bij de initiatiefnemers).

22. De ontvankelijkheidsvoorwaarden (nu) zijn:

- schriftelijk⁵;
- ondertekend;
- op leesbare wijze de naam en de (eerste) voornaam vermelden;
- onderwerp behoort tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap, of op enige wijze hun belangen raken.

23. Er moet geen belang worden aangetoond en men kan dus ook de belangen van een derde behartigen.

IV. ONDERZOEK

24. De toets aan de vereisten van de gegevensbeschermingswetgeving is gelijkaardig voor de twee dossiers en de VTC zal die dan ook samen bespreken. Waar nodig duiden we de verschillen aan.

25. Uit de bespreking met de diensten van het Vlaams Parlement is wel naar voren gekomen dat de twee voorgestelde procedures niet helemaal op dezelfde manier moeten benaderd worden. Bij de procedure voor de gemeentelijke volksraadpleging is het van belang dat er een controle gebeurt op de initieel verzamelde handtekeningen omdat aan de criteria voor het verplicht houden van de volksraadpleging moet voldaan zijn. De procedure voor het indienen van de verzoekschriften bij het Vlaams Parlement is veel minder strikt. De toets om al dan niet in te gaan op de verzoekschriften is eerder inhoudelijk en er wordt rekening gehouden met de maatschappelijke draagkracht van een vraag. Het is ook de wens om de procedure informeel en laagdrempelig te houden.

26. De indiening kan volgens de huidige procedure per brief of fax of elektronisch.

Als per brief of fax of email wordt ingediend, dan worden ingescande handtekeningen aanvaard.

Als indienen elektronisch (anders dan via email) wordt mogelijk gemaakt, dan is het de bedoeling om via de e-ID te laten handtekenen. Er werd aangegeven dat deze wijze van handtekenen door velen als omslachtig en moeilijk wordt beschouwd.

27. Als men echter een geautomatiseerde controle en telling⁶ wil mogelijk maken, kan het moeilijk anders dan met een eID.

28. In het algemeen kan gesteld worden dat er met de elektronische handtekening een unieke identificatie komt van de verzoekindieners gekoppeld aan de inhoud van hun verzoek en dat er met de elektronische manier van indienen een nieuw risico inzake informatieveiligheid opduikt.

29. De VTC onderzoekt hierna de verschillende elementen in verband met de bescherming van persoonsgegevens voor de voorgestelde **elektronische procedure**:

⁵ Artikel 17 van het bijzonder decreet van 7 juli 2006 over de Vlaamse instellingen.

⁶ De VTC gaat er van uit dat de bijkomend op papier of per mail ingediende verzoeken daar dan nog bijgeteld worden.

A. Classificatie als persoonsgegevens

30. De volgende gegevens worden digitaal verzameld:

- de handtekening en de geldigheid ervan (via het certificaat van de handtekening);
- het feit dat de verzoeker instemt met de inhoud van het verzoek(schrift) (impliciet);
- het rijksregisternummer (via het certificaat van de handtekening);
- de voornaam en naam van de verzoeker (kan via het certificaat van de handtekening).

Voor de gemeentelijke volksraadpleging zijn bijkomend nodig voor de controle:

- geboortedatum (via het certificaat van de handtekening want in rijksregisternummer);
- woonplaats van ondertekenaars en initiatiefnemers.

Voor het verzoekschrift bij het Vlaams Parlement:

- het adres van de verzoeker om die eventueel uit te nodigen: daarvoor moet het verzoekschrift verder gepersonaliseerd worden of extra vragen worden gesteld bij de indiening.

31. De personen worden dus geïdentificeerd aan de hand van onder meer hun naam, hun adres en hun rijksregisternummer.

32. Het betreft dus een verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een geïdentificeerde natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.

33. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing. Ook niet geautomatiseerde/niet elektronische verwerking valt onder de toepassing van de WVP.⁷

34. De VTC wijst er op dat onder de geldende wetgeving voor het verwerken van rijksregisternummers per doeleinde een machtiging moet worden gevraagd aan het sectoraal comité van het Rijksregister.

In de mate dat op basis van het rijksregisternummer door de gemeente of het Vlaams Parlement opvragingen zouden gebeuren in het Rijksregister om de woonplaats te achterhalen, moet daar ook een machtiging voor verleend zijn.

35. Afhankelijk van de inhoud en context van een verzoekschrift kan men hier ook te maken hebben met een bijzondere categorie van gegevens, met name persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen blijken (artikel 6, §1, WVP en artikel 9, 1, AVG). Dit kan het geval zijn als partijen en groeperingen tegengestelde standpunten innemen waarbij een (partij)politieke affiniteit duidelijk wordt. Als rechtsgrond voor dergelijke verwerking is in dit geval een uitdrukkelijke toestemming nodig. Die moet dus in de procedure gevraagd worden. Het indienen van het verzoekschrift op zich zal hiervoor niet volstaan (artikel 9, 2, AVG).

⁷ WVP, art. 1:

“§2. Onder “verwerking” wordt verstaan elke bewerking of elk geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd met behulp van geautomatiseerde procédés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op enigerlei andere wijze ter beschikking stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van persoonsgegevens.

§ 3. Onder “bestand” wordt verstaan elk gestructureerd geheel van persoonsgegevens die volgens bepaalde criteria toegankelijk zijn, ongeacht of dit geheel gecentraliseerd dan wel gedecentraliseerd is of verspreid op een functioneel of geografisch bepaalde wijze.”

B. Doel van de verzameling van persoonsgegevens

36. De **doeleinden** van de verwerking van de persoonsgegevens lijken de volgende te zijn:

1. de mogelijkheid bieden aan de initiatiefnemers om de handtekeningen gemakkelijker te verzamelen;
2. controle van de geldigheid en uniciteit van de “stem” automatiseren, vooral om de omslachtige “handmatige” controle te vermijden;
3. contacteren van de initiatiefnemer om die uit te nodigen voor een hoorzitting.

37. Voor de doeleinden van een verwerking moet er een **wettelijke basis** zijn.

- gemeentelijk burgerinitiatief

38. De gemeentelijke volksraadpleging (gemeentelijke burgerinitiatief) is gebaseerd op volgende grondwettelijke en wettelijke bepalingen:

- artikel 28 van de Grondwet⁸;
- artikel 205 van het gemeentedecreet (artikel 200bis e.v. gemeentedecreet vr burgerinitiatief).

- verzoekschriften aan het Vlaams Parlement

39. De verzoekschriftenprocedure is gebaseerd op volgende grondwettelijke en wettelijke bepalingen:

- artikel 28 van de Grondwet;
- artikel 17 van het bijzonder decreet van 7 juli 2006 over de Vlaamse instellingen;
- decreet van 6 juli 2001 houdende nadere regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen.

C. Proportionaliteit t.o.v. de beoogde doelen

• gegevens

40. De gegevens van volgende personen worden verzameld:

- initiatiefnemers;
- ondertekenaars.

41. De gegevens zelf werden reeds vermeld onder punt A.

42. Op basis van de hierboven geanalyseerde elementen kunnen de gegevens worden beschouwd als relevant, evenredig en niet buitensporig voor de doeleinden van de verdere verwerking onder voorbehoud van wat gesteld wordt in verband met de politieke overtuiging (randnr. 36).

⁸ “**Art. 28.** Ieder heeft het recht verzoekschriften, door een of meer personen ondertekend, bij de openbare overheden in te dienen.

Alleen de gestelde overheden hebben het recht verzoekschriften in gemeenschappelijke naam in te dienen.”

- **bewaartermijn**

43. Om het risico van verwerking van die mogelijk bijzondere categorie van persoonsgegevens te beperken, is het aangewezen om de gegevens zo snel mogelijk na de controle te verwijderen of anonimiseren. In de papieren procedure worden de gegevens ook bijgehouden, maar deze zijn potentieel minder toegankelijk dan digitaal. Misschien is het voldoende dat enkel een technisch verslag van de controles wordt bijgehouden in het dossier of dat de gegevens geanonimiseerd worden.

- **wie krijgt toegang tot de gegevens**

44. Op zich kan de digitale procedure meer garanties bieden voor anonimiteit ten opzichte van de huidige procedure waarbij handtekeningen verzameld worden door burgers die initiatiefnemers zijn.

45. De VTC merkt op dat de initiatiefnemers, afhankelijk van de uitwerking van het digitaal indienen, het overzicht over de indiening kunnen verliezen (men zou wel controle kunnen inbouwen voor initiatiefnemers).

46. Er moet in ieder geval over gewaakt worden dat zo weinig mogelijk personen toegang krijgen tot de (niet geanonimiseerde) data. Dit geldt zeker ook voor de beheerders van de ICT-infrastructuur.

D. Transparantie

47. Conform artikel 9 WVP⁹ (artikel 13 AVG) moet aan de betrokkenen informatie gegeven worden over de verwerking van hun persoonsgegevens.

48. Dit moet ten laatste gebeuren bij het verzamelen van de gegevens, dus op het moment van de digitale handtekening. Dit kan dan door een korte vermelding op het formulier en/of op de website mits verwijzing naar een webpagina waar de verplichte uitleg volledig komt te staan.

49. De verplichte informatie betreft volgens artikel 9 WVP:

- de naam en het adres van de verantwoordelijke voor de verwerking;
- de doeleinden van de verwerking (voor de gemeentelijke volksraadpleging vermeldt het model formulier voor de petitie al wat het doeleinde van de verwerking is: "alleen om na te gaan of er voldoende geldige handtekeningen zijn");
- de ontvangers of de categorieën ontvangers van de gegevens;
- het al dan niet verplichte karakter van het antwoord en de eventuele gevolgen van niet beantwoording;

⁹ "Art. 9. § 1. Indien persoonsgegevens betreffende de betrokkene bij hemzelf worden verkregen, moet de verantwoordelijke voor de verwerking of diens vertegenwoordiger uiterlijk op het moment dat de gegevens worden verkregen aan de betrokkene ten minste de hierna volgende informatie verstrekken, behalve indien hij daarvan reeds op de hoogte is :

a) de naam en het adres van de verantwoordelijke voor de verwerking en, in voorkomend geval, van diens vertegenwoordiger;

b) de doeleinden van de verwerking;

c) het bestaan van een recht om zich op verzoek en kosteloos tegen de voorgenomen verwerking van hem betreffende persoonsgegevens te verzetten, indien de verwerking verricht wordt met het oog op direct marketing;

d) andere bijkomende informatie, met name :

- de ontvangers of de categorieën ontvangers van de gegevens,
- het al dan niet verplichte karakter van het antwoord en de eventuele gevolgen van niet beantwoording,
- het bestaan van een recht op toegang en op verbetering van de persoonsgegevens die op hem betrekking hebben; behalve indien die verdere informatie, met inachtneming van de specifieke omstandigheden waaronder de persoonsgegevens verkregen worden, niet nodig is om tegenover de betrokkene een eerlijke verwerking te waarborgen;

e) andere informatie afhankelijk van de specifieke aard van de verwerking, die wordt opgelegd door de Koning na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

- het bestaan van een recht op toegang en op verbetering van de persoonsgegevens die op hem betrekking hebben.

E. Veiligheid

50. De VTC wijst de steden en gemeenten en het Vlaams Parlement als verantwoordelijken voor de verwerking op de verplichtingen van artikel 16 WVP en op de richtsnoeren informatieveiligheid¹⁰.

51. Artikel 9 van het e-govdecreet vraagt dat iedere instantie die een authentieke gegevensbron beheert die persoonsgegevens bevat, iedere instantie die elektronische persoonsgegevens ontvangt of uitwisselt, en iedere entiteit die overeenkomstig artikel 4, § 3, aangewezen is en persoonsgegevens verwerkt een veiligheidsconsulent aanwijst. De Vlaamse Regering heeft op haar beurt bepaald dat de veiligheidsconsulent een veiligheidsplan moet opstellen¹¹.

52. De VTC adviseert uitdrukkelijk om bij informatiseringsprojecten die informatie over natuurlijke personen behandelen zo vroeg mogelijk beroep te doen op de door het Vlaams Parlement aangestelde informatieveiligheidsconsulent.

53. De VTC geeft hier een aantal elementen waarmee rekening kan worden gehouden. Deze kunnen meegenomen worden bij een databeschermingsimpactanalyse (zie onder punt V):

- in het kader van een risico-analyse moet het belang bekeken worden van de procedures die men wil digitaliseren. Maakt dat de toepassingen een aantrekkelijk doelwit? In het buitenland werden referenda en verkiezingen (vermoedelijk) al gehackt. Hier gaat het nog maar over een verzoekschriftprocedure, maar het politiek belang kan aanzienlijk zijn en het gaat mogelijk over bijzondere categorieën van persoonsgegevens zoals gegevens over politieke opposanten (randnr. 36).

- belangrijke technisch/organisatorische elementen zijn de hosting(locatie) van de data en de logging van de toegang tot de data. De VTC verwijst hierbij naar haar aanbeveling nr. 01/2016¹².

V. AVG/GDPR

54. Op 25 mei 2018 wordt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (General Data Protection Regulation) van toepassing. De principes zijn grotendeels dezelfde van de privacywet, maar er zijn ook extra verplichtingen voor de verantwoordelijke voor de verwerking, in casu de lokale overheid en het Vlaams Parlement. Daarom wijzen we al op enkele van de nieuwe verplichtingen:

- opname van deze verwerking in het register van verwerkingsactiviteiten (artikel 30 AVG)

- dataprotection by design en by default waarbij al van in het begin gegevensbescherming wordt meegenomen in projecten en als standaard wordt aangeboden (artikel 25 AVG). Uw adviesvraag is al een stap in de goede richting)

¹⁰ http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/richtsnoeren_informatiebeveiliging_0.pdf

¹¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de veiligheidsconsulenten, vermeld in artikel 9 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer.

¹² Aanbeveling VTC/01/2016 van 12 oktober 2016 betreffende het beheer van persoonsgegevens in een datacenter door een niet-Europese firma.
http://vtc.corve.be/docs/adviezen/VTC_AB_2016_01_aanbeveling_outsourcing_datacenter_def_vrpubl.pdf

- voor bepaalde verwerkingen moet er een gegevensbeschermingsimpactanalyse worden gemaakt. Dat is het geval bij grootschalige verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens. Zoals hoger vermeld, kan het hier om gegevens waaruit de politieke overtuiging kan blijken (artikel 35 AVG). De verwerking zou grootschalig kunnen zijn.

VI. BESLUIT

55. Het risico ligt erin dat omwille van enkel de controle op de geldigheid van de verzoeken, er ook andere informatie binnenkomt waar men op zich niet in geïnteresseerd is/zou mogen zijn, maar die wel gevoelig van aard kan zijn.

56. Het is zeker niet zo dat de privacywetgeving de informatisering van het indienen van de verzoeken verbiedt. Er zullen wel de nodige maatregelen moeten worden genomen, in het bijzonder inzake transparantie, proportionaliteit en informatieveiligheid.

We hopen u hiermee meer duidelijkheid te hebben gegeven over de elementen van de privacywetgeving die van belang kunnen zijn bij het invoeren van de procedure tot het digitaal laten tekenen van de bedoelde verzoekschriften.

De VTC is zeker bereid tot verdere toelichting en om nogmaals advies te geven als de plannen meer concreet zijn uitgewerkt.

Met de meeste hoogachting,

De voorzitter,

Willem Debeuckelaere